

التوسل المشروع والممنوع باللغة التركية

Caiz Olan ve
Caiz Olmayan
TEVESSÜL

Telif

Abdullah Yolcu

MEŞRU VE BİD'AT TEVESSÜL

Hamd, âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur. Salat ve selâm, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in, âile halkının, ashâbının ve kıyâmete kadar onları dost edinen herkesin üzerine olsun.

Ehl-i Sünnet ve'l-cemaat âlimlerinin çoğunluğu tevessülün meşruluğunda birleşmişler ve bu konuda âyet ve sahih hadisleri delil göstermişlerdir. Ancak tevessül kavramı bazı müslümanların zihninde kitap, sünnet ve bu ümmetin salih selefinin sunduğu biçimden farklı bir anlayışa bürünmüştür.

Bu kimseler, tevessülü İslâm'ın ruhu ve Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in metoduyla çelişir bir tarzda algılayarak

zayıf ve mevzu hadisleri kendilerine delil göstermişler, dahası tevessül konusunda gelen âyetleri yanlış anlayışlarıyla uyuşacak biçimde te'vil etmişlerdir.

Oysa bu kimseler, sahâbe ve tabiînin bu kavramı nasıl anladıklarına bir bakmalıydılar. Zira bu ümmetin selefi olarak bilinen ilk dönem müslümanları, âyetleri ve hadisleri anlamada insanların anlayış olarak en üstünü, doğruluk açısından en güvenilir kimseleridir.

Onlar Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şu tanıklığıyla bu ümmetin en hayırlılarıdır: **“İnsanların en hayırlısı, çağımızdakilerdir. Sonra onları izleyen çağdakiler, sonra onların peşinden gelenler...”** (Buhârî)

Allah Teâlâ'ya ve âhiret gününe îmân eden her müslüman, şeytanın amelinden olan hevâ ve şüphelere uymayı

bırakmalı, selef-i salihin gittiği yola tabi olmalıdır. Bu noktadan hareketle bid'at ve hevâ ehlinin diline doladığı bu konuya gücümüz yettiğince ve bu birkaç satırın elverdiği ölçüde açıklama getirmeyi hedefledik.

Yardım Allah'tandır.

Te vessül'ün Tanımı:

Vesile, **sözlük anlamıyla**, kendisiyle başkasına yaklaşılandır. Talep edile- ne yakın olmak ve ona arzuyla varmak anlamına da gelir. Diğer bir anlamı da sultanın katındaki mevki, yakınlık dere- cesidir.

Şer'i ıstılahta ise, Allah katında yüksek bir derece elde etmek, bir fay- da sağlamak veya bir zararı savmak sûretiyle ihtiyaç gidermek veya dünya ve âhirette arzulanan bir şeyi elde et- mek için Allah'a ve elçisine taatte bulu- nup salih amel işlemek sûretiyle Allah'a yakın olmaktır.

Allah'a tevessülde bulunmak, ancak O'nun çizdiği sınırlar içerisinde müm- kündür.

Vesile, üç esasa dayanır:

a) Kendisine tevessülde bulunan. Bu, lütuf ve kerem sahibi Allah Teâlâ'dır.

b) Tevessülde bulunan. İhtiyacının giderilmesini arzulayan kuldur.

c) Kendisiyle tevessülde bulunulan. Bu da, kendisiyle Allah Teâlâ'ya yaklaşan salih ameldir.

Te vessülün fayda sağlaması, ihtiyacın giderilmesi için gözetilmesi gereken şartlar:

a) Te vessülde bulunan kul, salih bir mü'min olmalı, ameliyle Allah Teâlâ'nın veçhini gözetmelidir.

b) Kendisiyle te vessülde bulunulan amel, Allah Teâlâ'ya yakınlığı elde etmeleri için, O'nun kullarına dîn kıldığı amellerden olmalıdır.

c) Yapılan amel meşrû ve Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetine uygun olmalıdır. Bu amel, ona bir şey ekleyerek ya da ondan bir şeyi eksilterek yahut da yapılması şeriatle sabit olan zaman ve yerini değiştirerek yapılmamalıdır.

Görüldüğü üzere, nasıl ki mümin olmayanların ameli Allah Teâlâ'ya yakınlık vesilesi olmaz ise, bid'at amellerle de O'na te vessülde bulunulmaz.

TEVESSÜL ÇEŞİTLERİ

- 1) Meşrû tevessül
- 2) Bid'at tevessül

1- MEŞRU TEVESSÜL VE ÇEŞİTLERİ:

Söz, fiil veya inanç olarak Allah Teâlâ'nın sevip hoşnut olduğu farz veya müstehap amellerle Allah'a yakın olmaktır.

Çeşitleri şunlardır:

a) Güzel isimleri ve yüce sıfatlarıyla Allah'a tevessül:

Bunlarla tevessül en hayırlı tevessül çeşitlerinden olup, onların en yücesi ve en faydalısıdır.

Bu tevessül türüne delil olarak şu âyeti verebiliriz.

﴿ وَلِلّٰهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا
وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾

“En güzel isimler, Allah’ındır. O halde o güzel isimlerle O’na duâ edin (O’ndan isteyin). O’nun isimleri hakkında eğri yola gidenleri bırakın. Onlar (dünyada iken) yapmakta olduklarının cezâsını (âhirette) göreceklerdir.”¹

Ayetten de anlaşılacağı üzere, isimlerinden veya sıfatlarından birisiyle Allah’a tevessülde bulunmak, Allah’ın sevip hoşnut olduğu amellerdendir.

Bu nedenle Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bu tevessül türü ile tevessülde bulunmuştur.

1 A’râf Sûresi: 180

Bize düşen de Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashâbının ve tabiînin yalvardığı şekilde yalvarmak ve duâ etmek, Allah'a yaklaşılmaya, yakın olmaya çalışırken onları kendimize örnek almaktır.

b) Salih amelle tevessül:

Bir müslümanın, “Allah’ım! Sana olan îmânım, elçin Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e duyduğum sevgi ve inançla beni rahata erdirmeni senden dilerim.” demesi bu türdendir.

Kulun; namaz, oruç, cihad, Kur’an tilaveti, zikir, istiğfar, hayır işleyip haramdan sakınmak gibi salih amellerle Allah’a yakınlık aramasıdır.

Buna delil olarak şu âyeti verebiliriz.

﴿الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا أَعْمَانَا فَاغْفِرْ لَنَا
ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾

“Onlar derler ki: Rabbimiz! İmân ettik. Günahlarımızı bağışla ve bizi cehennem azabından koru.”²

Sünnetten getirilecek delil ise; mağara ashâbının kıssasıdır. Bu kıssada geçmiş ümmetlerden üç kişi kötü hava koşullarında bir mağaraya sığınır. Derken bir kaya düşerek mağaranın girişini tıkar. Onlar da yapmış oldukları salih amellerle duâ edip tevessülde bulunarak Allah’tan yardım dilerler. Allah Teâlâ da taşı aralayarak kurtulmalarını sağlar.³

c) Salih kimselerin duâlarıyla tevessül:

Kul dara düştüğünde kendini Allah’a karşı günahkâr hissederek salih bir kimsenin duâsını talep edebilir.

2 Âl-i İmrân Sûresi: 16

3 Buhârî ve Müslim

Ancak bu kimse itikadı düzgün, ilim ve takvâ sahibi bir kimse olmalıdır.

Bu tevessül türüne delil olarak şu âyet verilebilir:

﴿...رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا
بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا
رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾

“Ey Rabbimiz! Bizi ve îmânda bizi geçen kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde îmân edenlere karşı hiçbir kin (ve haset) bırakma. Ey Rabbimiz! Şüphesiz sen (kullarına) çok şefkatlisin, (onlara) çok merhametlisin.”⁴

Ayrıca Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’in:

4 Haşr Sûresi: 10

((دَعْوَةُ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ
مُسْتَجَابَةٌ))

“Müslüman bir kişinin, gıyabında (müslüman) kardeşi için yapmış olduğu duâ kabul edilir.”⁵

Hadisi de bu tevessül türüne delildir.

Yine Enes b. Mâlik’ten rivayet edilen şu olay deliller cümlesindendir: **“Kıtlık zamanı Ömer, Abbas b. Abdulmuttalib ile yağmur duâsına çıkararak şöyle duâ etti:**

- Allah’ım! (Hayatta iken) Nebimiz ile sana tevessülde bulunurduk, sen de bize yağmur yağdırırdın. (Şimdi) Sana Nebimizin amcası ile tevessülde bulunuyoruz. Bize yağmur yağdır.

5 Müslim

Ravi der ki: Bunun üzerine yağmur yağdı.”⁶

Ömer b. Hattab’ın -Allah ondan râzı olsun- bu sözünün anlamı:

“Biz, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-’den bizim için duâ etmesini, böylece O’nun duâsıyla Allah’a yakın olmayı kastediyorduk. Şimdi O, Allah’ın rahmetine kavuştuğundan dolayı bizim için duâ edemez. Bu nedenle bizim için duâ etmesini amcasından istiyoruz.”

Meşrû tevessülün çeşitleri bunlardır. Bunun dışındaki tevessül çeşitleri herhangi bir delile dayanmamaktadır. Meşrû tevessül çeşitlerinin hükümleri farklıdır. Allah’ın isimleri ve sıfatları, îmân ve tevhid ile tevessülde bulunmak farz, salih ameller ve salih kimselerin duâlarıyla tevessül ise müstehaptır. Her

müslümanın zorluk anında Allah'tan korkarak, O'ndan hayâ ederek ve sırf O'na taatte bulunmak gayesiyle meşrû tevessül çeşitleriyle Allah'a tevessülde bulunması gerekir.

2- BİD'AT TEVESSÜL VE ÇEŞİTLERİ:

Allah'ın sevmediği ve hoşnut olmadığı söz, fiil ve inançlarla Allah'a yakınlık aramak, bid'at tevessülün kapsamına girer.

Bu tevessül çeşidi ile meşgul oluşları, bazı insanları Allah'ın göstermiş olduğu meşru tevessül şekillerinden gaflete düşürüp, onların bütün gayretlerinin boşa çıkıp hüsrana uğramalarına sebep olmuştur.

Şimdi müslümanları uyarmak ve İslâm'ın bu konudaki gerçeğini ortaya koymak üzere bid'at tevessülün bazı türlerini açıklamaya çalışalım:

a) Bir kimsenin hatırı veya makamı ile Allah’a tevessül:

Bid’at tevessül türlerinden birisi, bir kimsenin hatırı ve makamı ile Allah’tan istekte bulunmaktır.

“Allah’ım! Nebin veya kulun filanca-nın yüzü suyu hürmetine senden isterim.” demek böyledir.

Böyle bir tevessül anlayışı İslâm dîninde yoktur. Allah Teâlâ’nın:

﴿...مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ...﴾

“Biz Kitap’ta hiçbir şeyi eksik bırakmadık.”⁷ dediği Kur’an’da veya Ebu Hureyre’nin, “Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bize tuvalete girmek dâhil her şeyi öğretti.”⁸ diyerek kapsa-

7 En’âm Sûresi: 38

8 Müslim.

minı ortaya koyduđu sünnette bu tür tevessüle delil yoktur.

Aynı şekilde sahâbenin yaşantısında da bu türden örneklere rastlamak mümkün değildir. İslâm'ın emrettiğı, Allah'a güzel isimleri ve yüce sıfatlarıyla tevessülde bulunmaktır. Bu bid'at tevessül türünde şayet kişi Allah'ın sultanlar, krallar gibi araçlara ihtiyacı olduğı şeklinde bir inanca sahip olursa, bu onu büyük şirke sokar. Çünkü bu, yaratıcıyı yaratılana benzetmektir. Bu çok kötü bir kıyastır. Oysa Allah Teâlâ yarattıklarına kıyas edilemez. Allah'ın bir kulundan hoşnut olması için aracı gerekmez. Bir kuluna gazap ettiğinde de hiçbir aracı fayda vermez. Bir melek veya bir nebi veyahut da her ne olursa olsun hiçbir varlık, Allah'a kıyas edilemez. Yaratılan her şey, yaratana muhtaçtır. Yaratan

ise, ne bir aracıya, ne de bir yaratılmışa muhtaçtır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِّنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٩﴾ فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾

“Allah’ı bırakıp da, kendilerine göklerden ve yerden hiçbir rızık sağlayamayan ve buna gücü de yetmeyen şeylere tapıyorlar. Artık Allah’a benzerler aramaya kalkışmayın; çünkü Allah bilir, siz ise bilmezsiniz.”⁹

İşte bu nedenle sahâbe, vefatından sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-

ile tevessül etmeyi bırakıp duâ etmesi için amcası Abbas'a yönelmiştir.

Bu, onların Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sağlığında: "Allahım! Nebi'nin yüzü suyu hürmetine bize yağmur yağdır, dediklerini, O vefat ettikten sonra ise Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in amcası Abbas'ın hürmetine" demeye başladıklarını göstermez.

Bu tür bid'at duâların, ne Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinde, ne de Allah'ın kitabında bir yeri olmadığını iyi bildikleri için böyle bir şeye başvurmamışlardır.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in vefatından sonra, bir kimsenin hatırıyla tevessül câiz olsaydı, O'nun hatırıyla tevessül öncelik kazanırdı. Bu tür tevessül, Mekke müşriklerinin şirkiyle benzeşmektedir.

﴿...مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى...﴾

“Biz, onlara (putlara) ancak bizi Allah’a iyice yaklaştırsınlar diye ibâdet ediyoruz.”¹⁰

Makamı ve mevkii ne olursa olsun, bir yaratılmış ile herhangi bir fayda sağlamak veya bir zararı başından savmak için güç yetirir olduğuna inanarak teves-sülde bulunmak büyük şıktır. Allah ko-rusun insanı dînden çıkarır.

b) Ölmüş evliyâ ve sâlihlerle ses-lenmek, onlardan yardım dilemek ve onlara adaklar adamak:

Salih kimselere seslenerek, onları ça-ğırarak, onlara adak adamak gibi fiiller Allah’ın dîninden değildir. Bunlar tevhi-di ortadan kaldıran, büyük şırk kapsamı-na giren fiillerdir.

10 Zümer Sûresi: 3

Bir kimsenin: “Ey filan efendim, ey falan şeyhim! Elimden tut, şu hacetimi gider.” türünden sözler sarf etmesi, bu türün kapsamındandır. Ölmüş kimselere adak adamak da meşrû bir tevessül türü değildir.

Bir kimsenin, “Ey filan efendim! Allah beni rızıklandırır... Şu dileğim yerine gelirse... Senin için şunları yapacağım, kurban keseceğim.”

Gibi sözleri bu bağlamdadır.

Bunların hepsi, ibâdet türü olan duâ ve adağı, Allah’tan başkasına sarf etmektir ki, İslâm dini bu gibi şeylerden uzaktır. Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ
وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هَذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ وَهَذَا
لِشُرَكَائِنَا فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ ۚ

وَمَا كَانَ لِلّٰهِ فَهُوَ يَصِلُ اِلٰى شُرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا
يَحْكُمُونَ ﴿١١﴾

“Allah’ın yarattığı ekinlerden ve hayvanlardan O’na bir pay ayırdılar ve akıllarınca, ‘Şu, Allah için, şu da bizim ortaklarımız (putlarımız) için’ dediler. Ortakları için olan Allah’ınkine eklenmiyor. Allah için olan ise ortaklarınkine ekleniyor. Ne kötü hüküm veriyorlar!”¹¹

Allah’tan başkasına yönelmek, onlara yalvarmak, onlar için türbeler yapıp içinde mumlar yakmak -ki günümüzde birçok cahil kimse bunları İslâm adına yapmaktadır- ne Nebimizin, ne de Selefi Salih’in yapmadığı İslâm’a aykırı davranış biçimleridir. Çünkü onlar, duânın

11 En’âm Sûresi: 136

sadece Allah’a edilmesi gerektiğine inan-
nan kimselerdi.

Tıpkı řu ayetle emrolundukları gibi:

﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ
أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي
وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾

“Kullarım, beni senden sorarlarsa, (bilsinler ki), gerçekten ben (onlara çok) yakınlım. Bana duâ edince, duâ edenin duâsına cevap veririm. O hâlde, doğru yolu bulmaları için benim davetime uysunlar ve bana îmân etsinler.”¹²

Ve muvahhidlerin imamı Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- de onlara şunu öğretmiştir:

12 Bakara Sûresi:186

“Duâ, ibâdetin tâ kendisidir.”¹³

Duâ, ibâdet iken nasıl olur da Allah’a âit olan bir ibâdet biçimi, O’ndan başkasına sarf edilebilir?

﴿إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ يَكْفُرُونَ بَشْرِكُمْ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ﴾

“Eğer onları çağırırsanız, çağırınızı duymazlar. Duysalar bile çağrınıza karşılık veremezler. Kıyâmet günü de sizin ortak koştuğunuzu inkâr ederler. Bunları sana hiç kimse, hakkıyla haberdar olan (Allah) gibi haber veremez.”¹⁴

Bilmelisin ki, bu amellerin bütünü tevhidle, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve

13 Tirmizî

14 Fatır Sûresi:14

sellem-'in gönderiliş amacı ile çelişmektedir. Elçiler, Allah'tan başkasına ibâdeti ortadan kaldırıp, ibâdeti yalnızca bir olan Allah'a yöneltmek için gönderilmişlerdir. Yine elçiler, Allah Teâlâ'nın, amelleri kabul etmesi için şu iki şartın yerine gelmesi gerektiğini beyan etmişlerdir.

Bu şartlar şunlardır:

1) Amelin, salih olmasıdır.

2) Amelin, Allah'ın şeriatına uygun olmasıdır.

Allah Teâlâ şirkten başka her şeyi bağışlar.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا ﴾

“Şüphesiz Allah, kendisine ortak koşulmasını (ve küfrü) asla bağışlamaz. Bunun dışındaki günahları dilediğine bağışlar. Kim, Allah’a ortak koşarsa, büyük bir günahla iftirâ etmiş olur.”¹⁵

c) Velilerin ruhlarına kurban kesmek ve kabirleri etrafında tazimde bulunmak:

Günümüzde cahillerin yaptığı işlerden bazıları, velilerin türbeleri önünde kurban kesmek, belirli zamanlarda etrafında toplanıp ta’zimde bulunmak, şifa umuduyla hastaları onlara taşımak, oralarda geceleyip ölmüş olan velilerden şefaât istemek, onlara seslenip duâ talep etmek, onlardan medet ummak gibi şeylerdir. Bunların hepsi, Allah’ın şeriatında olmayan cahiliyye işi sapık-

15 Nisâ Sûresi: 48

ça bid'atler olup ibâdette başkalarını Allah'a ortak koşmaktır. Oysa Allah, bu tür şirklerden kullarını sakındırmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا...﴾

“Yalnızca Allah'a ibâdet edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın.”¹⁶

Başka bir âyette şöyle buyurmuştur:

﴿...فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

“Öyleyse (bütün bunları) bile bile Allah'a eşler koşmayın.”¹⁷

Bu işleri yapan ile yapılmasına rıza gösteren, hüküm açısından aynı konumdadır. Bu hüküm şirktir, îmân ettikten

16 Nisa Sûresi: 36

17 Bakara Sûresi: 22

sonra küfre sapmaktır. Allah hepimizi bundan korusun.

Şaşırtıcı bir gerçektir ki, bu tür bid'at tevessüllere başvuran kimseler, meşrû tevessül çeşitlerini kullanmak yönünden pek zayıftırlar.

Kur'an ve sünnet kaynaklı meşrû tevessül çeşitlerini bırakıp kendi uydurdıkları duâlar ve bid'at tevessül çeşitleriyle Allah'a yakın olmayı umarlar.

Oysa Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ve ashâbının uygulamaları, bu konuda en hayırlı ve en faydalı olanıdır.

﴿...أَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ...﴾

“Hayırlı olanı, daha aşağısıyla mı değişiyorsunuz.”¹⁸

18 Bakara Sûresi: 61

İnkâr edilmeleri dînde asıl olan, if-tira yolu ile ona eklenmeye yeltenilen bu gibi bid'atleri ilk defa reddeden biz değiliz.

Aksine bu, sahâbe, tabiîn ve dört imam ile kıyâmete kadar onlara uyan kimselerin yoludur.

Müslümanların tevessül konusun-da yanlış düşme nedenleri:

1) En önemli sebep taklittir. Taklit, bir kimsenin herhangi bir delile dayanmayan görüşünü kabullenmektir.

Bu, şer'i açıdan yanlış bir tutumdur ve haramdır. Mukallit, delilini bilmeden taklit ettiği kimsenin görüşünü aksi sabit olsa da bağnazca savunan kimsedir.

Allah Teâlâ birçok âyette bu tutumdan sakındırmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ
وَأِلَى الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ
ءَابَاءَنَا أُولَٰئِكَ هُم بِأَعْيُنِنَا رَبُّهُمْ
يَهْتَدُونَ﴾

“Onlara, ‘Allah’ın indirdiğine ve elçiye gelin’ denildiğinde, ‘Atalarımızı üzerinde bulduğumuz şey bize yeter.’ derler. (Peki) ya ataları bir şey bilmiyor ve hidâyete ermemiş kimseler idilerse?”¹⁹

Aynı şekilde selef âlimleri ve müçtehit imamlar taklitten sakındırmışlardır. Zira taklit, çekişme, zayıflık ve saflarda bölünme sebebidir. Bu nedenle bütün meselelerde tek bir kişiyi taklit eden bir sahâbiye rastlamak mümkün değildir. Dört imam da görüşlerinde bağnaz

19 Mâide Sûresi: 104

bir tutum içerisine girmeyip kendilerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sa-
hih bir hadisi ulaştığında derhal görüş-
lerini terk etmişlerdir. Ayrıca kullandık-
ları delilleri bilmeksizin kendilerini taklit
etmekten başkalarını sakındırmışlar, řu
 yetin anlamını hakkiyla anlamış olduk-
larını ortaya koymuşlardır:

﴿ أَتَّبِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ
وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ۚ قَلِيلًا مَّا
تَذَكَّرُونَ ﴾

**“Rabbinizden size indirilene uyun
ve O’nu bırakıp başka dostlara uyma-
yın. Ne az öğüt alıyorsunuz?”²⁰**

2) Bir konuyu deėerlendirirken âyet
ve hadislerin bir kısmını alıp bir kısmını
almamaktır.

20 A’râf S resi: 3

Bununla beraber, delil edindikleri âyet ve hadisler de, ne onların ispat etmek istediklerine delil olabilir, ne de görüşlerini destekler mahiyettedir.

Ancak kesin olan şu ki; onlar nasların delalet ettiği doğru tefsiri bilmiyorlar ya da bu nasları delalet ettiğinden çok uzak anlamlara tevil ediyorlardır.

Şu âyette olduğu gibi:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا
إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ﴾

“Ey îmân edenler! Allah’tan korkup sakının ve (sizi) O’na (yaklaştıracak) vesile arayın ve O’nun yolunda cihad edin. Umulur ki kurtuluşa erersiniz.”²¹

21 Mâide Sûresi: 35

Bu âyette “**vesile**”den kasıt; taat ve hoşnut olduğu amellerle Allah’a yakın olmaktır. Müfessirler arasında bu konuda ihtilaf yoktur. Oysa bazı kimseler bu âyeti, Allah’tan başkasından medet ummaya delil getirirler. Bu, Allah’ın kelâmını tahrif etmektir. Allah’ın emrettiği vesile, müfessirlerin ittifak ettiği gibi salih ameller vasıtasıyla Allah’a yakın olma isteğidir.

Yine hadislerden, bazı kimselerin bahsi geçen Yağmur Duâsı hadisinde Ömer b. Hattab’ın -Allah ondan râzı olsun-, Abbas -Allah ondan râzı olsun- ile yaptığı tevessülü, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’e yakınlığı nedeniyle zâtı ile yapmış bir tevessül olarak değerlendirmeleri buna örnektir.

Peki, o zaman Muaviye’nin -Allah ondan râzı olsun- ve diğer müslümanların,

Yezid b. Esved el-Cureşî ile yaptıkları tevessüle ne buyrulur?

el-Cureşi duâ eder etmez yağmur yağmaya başlamıştır.

Bu konuya örnek olarak âmâ hadisini de verebiliriz.

Âmâ adamın birisi, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e gelerek:

“Bana afiyet vermesi için Allah’a duâ et.” der.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-ona:

“Dilersen duâ ederim. Dilersen sabredersin. Bu senin için daha hayırlıdır” buyurur.

Âmâ adam da:

“Duâ et!” diye ısrarını bildirir.

Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ona güzel bir şekilde

abdest alıp řu duâyı söylemesini emreder:

“Allah’ım! Sana nebin, rahmet peygamberi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- ile yöneliyorum. Ey Muhammed! Hacetimin giderilmesi için seninle Rabbime yöneliyorum. Allahım! Benim hakkımda onu şefaatçi kıl!”

Adam denileni yapar ve gözleri açılır.

Hadiste görüldüğü gibi Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’den duâ talebi vardır.

Aynı zamanda Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’in duâsını kabulü için âmâ adam da duâ etmekte ve **“Allah’ım! Benim hakkımda onu şefaatçi kıl.”** demektedir.

3) Aslı astarı olmayan, hatta bazen dînin asıllarıyla çelişen uydurma ha-

dislerle ve Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e nispeti kesinlik kazanmamış za-yıf hadislerle amel etmektir.

Örnek olması hasebiyle bunlardan birkaçını zikrederim:

* “Makamımla tevessülde bulunun. Şüphesiz benim Allah katındaki makamım büyüktür.”

Bu hadis uydurmadır, bâtıldır.

* “Âdem günah işleyince dedi ki:

- Ya Rab! Muhammed'in hakkı için sende beni bağışlamayı dilerim.

Bunun üzerine Allah Teâlâ:

- Ey Âdem! Henüz yaratmadığım halde Muhammed'i nasıl biliyorsun? Diye sordu.

Âdem:

- Ya Rab! Beni elinle yaratıp bana ruhundan üfleyince başımı kaldırdım ve Arşın direkleri üzerinde şu yazıyı gör-

düm: La ilahe İllallah Muhammedun Rasûlullah. Bildim ki sen, adının yanına ancak en sevdiğin kimsenin adını yazar-sın.

Allah da şöyle buyurdu:

- Seni bağışladım. Şayet Muhammed olmasaydı, seni yaratmazdım.”

İmam Zehebi, “Mizan” adlı eserinde der ki: Bu haber bâtıldır, uydurmadır.

* “Kim evinden namaza çıkıp da:

- Allahım! Senden isteyenlerin hakkı için bu yürüyüşüm hakkı için senden isterim, derse dileği kabul olur.”

Bu hadis zayıftır. İbn Teymiyye ve Zehebi bu hadisi zayıf görmüşlerdir.

Son olarak

Muvahhid bir kula düşen, kişiyi büyük şirke, küçük şirke veya haram olan bir bid'ate düşüren bid'at tevessül türlerinden sakınmaktır. Zira bu, duâda haddi aşmaktır ve duânın karşılıksız kalmasını gerektirir. Çünkü Allah Teâlâ ancak şer'i ölçüler içerisindeki duâları kabul eder.

Ayrıca mü'min kul, duâlarını Kur'an ve Sünnet'ten seçmeye özen göstermelidir. Zira bu, kabul edilme açısından daha güvenilirdir ve de kişiye sevap kazandırır.

Allah'ım! Güzel isimlerin, yüce sıfatların; sana olan îmânımız, Elçin Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e duyduğumuz sevgi ve sünnetine olan

bağlılığımız; ancak senin vechini gözet-
tiğimiz salih amellerimiz ve içimizden
salih kimselerin duâsıyla sana yakınlık
umar; bizi yolunda çaba gösteren, yo-
luna çağıran Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve
sellem-'in sünnetine bağlı, haktan ayrıl-
mayan muvahhid kimseler kılmanı, bizi
düşmanlarımıza galip getirip aziz dînin
İslâm'ı yüceltmeyi bize nasip etmeni
senden dileriz.

İÇİNDEKİLER

MEŞRU VE BİD'AT TEVESSÜL	3
Tevessül'ün Tanımı.....	7
Vesile, üç esasa dayanır.....	8
Tevessülün fayda sağlaması, ihtiyacın giderilmesi için gözetilmesi gereken şartlar	9
Tevessül çeşitleri.....	11
1- Meşru tevessül ve çeşitleri.....	11
Çeşitleri şunlardır	11
a) Güzel isimleri ve yüce sıfatlarıyla Allah'a tevessül.....	11
b) Salih amelle tevessül.....	13
c) Salih kimselerin duâlarıyla tevessül	14

Ömer b. Hattab'ın -Allah ondan râzı olsun- bu sözünün anlamı	17
2- BİD'AT TEVESSÜL VE ÇEŞİTLERİ.....	19
a) Bir kimsenin hatırı veya makamı ile Allah'a tevessül	20
b) Ölmüş evliyâ ve sâlihlerle seslenmek, onlardan yardım dilemek ve onlara adaklar adamak.....	24
Müslümanların tevessül konusunda yanlış düşme nedenleri.....	33
Örnek olması hasebiyle bunlardan birkacını zikredelim	40
Son olarak	43
İçindekiler	45

